

DĒL LIE. FORMOS *nuodu* 'MUDU'

Lingvistinėje literatūroje jau seniai operuojama lietuvių kalbos asmeninio įvardžio dviskaitos galininko forma *nuodu*¹. Lie. *nuodu* laikoma vienintele lietuvių kalbos forma, sietina su ide. įvardžių kamienu *nō-* (plg. s. sl. *na*, gr. *νώ*, skr. *nau*, av. *nā*). Minint tokią lietuvių kalbos formą, paprastai pastebima, kad ji aptikta Šiaulių apylinkėse, dažniausiai nurodoma ir šaltinis – „Lietuvių tauta“ III (1920–1922) 417. Tiksliai J. Otremskio gramatikoje nepateikiama griežtesnės lokalizacijos, pasitenkinama bendresnio pobūdžio nuoroda („W dialektach występuje też forma acc. *nuo-du z nuo-*“).

Be minėto šaltinio (LT III 417), lie. *nuodu* nėra užfiksuota jokioje kitoje lietuvių dialektologinėje literatūroje, nepavyko jos rasti ir pastarųjų dešimtmečių dialektologinėms ekspedicijoms tiek Šiaulių apylinkėse, tiek ir kitose Lietuvos vietose.

„Lietuvių tautos“ (III 417) žurnale forma *nuodu* randama mūsų tautosakos rinkėjo Mato Slančiausko (ten rašoma: Mat. Stančiauskas – korektūros klaida) apie 1886–1894 m. užrašytoje tautosakoje – „Šiauliškių vestuvių dainiškios ir talaluškos“. Ši forma užfiksuota tokiam dainos posme:

*Kaip žalioj girioj
Vėjas medžius lauža,
Teip nuodu jaunus
Sviets kalbelėm dauža.*

Lietuvių kalbos ir literatūros instituto tautosakos archyve yra išlikęs šios M. Slančiausko užrašytos dainos rankraštis (LMD I 341 (16)). Iš šio rankraščio aiškiai matyti, jog forma *nuodu* į spaudą pateko per nesusipratimą – klaidingai perskaičius rankraštyje esamą formą *mudu*. Vadinasi, forma *nuodu* nėra autentiškas lietuvių kalbos faktas, o paprastas apsirikimas ar korektūros klaida.

¹ J. Endzelynas, Baltų kalbų garsai ir formos, Vilnius, 1957, 148; E. Frenkelis, Baltų kalbos, Vilnius, 1969, 75; E. Fraenkel, LEW, 442; J. Otrebski, Gramatyka języka litewskiego, III, Warszawa, 1956, 139; Z. Zinkevičius, Lietuvių dialektologija, Vilnius, 1966, 306; Chr. S. Stang, Vergleichende Grammatik der Baltischen Sprachen, Oslo – Bergen – Tromsø, 1966, 257.